

8.3 **ARBITRÁŽNÍ SOUD PRO SPORT** / Court of Arbitration for Sport / CAS <https://www.tas-cas.org/en/index.html>

Vzhledem k **potřebě rozhodování sporů** v rámci specifického sportovního prostředí se ukázala nutnost ustavit speciální rozhodčí soud.

V roce **1982**, brzy po zvolení známého prezidenta MOV Juana Antonia **Samaranche**, byl člen MOV Keba **Mbaye** ustanoven jako předseda **pracovní skupiny**, jejímž cílem bylo vytvoření **stanov** pro „**Soudní arbitráž ve sportu**“. Další důvodem, bylo vytvoření orgánu, který bude schopný urovnat mezinárodní spor **flexibilně, rychle a především levně**. Dne 30. června **1984** vstoupily v platnost **stanovy CAS**. Zpočátku byl CAS **závislý na MOV**, a proto **nesplňoval** požadavky na **nezávislou arbitráž**.

V roce **1994** však došlo k **zásadní reformě** této instituce, když došlo k jejímu oddělení od MOV, a získala tak státu nezávislé rozhodčí instituce pro sport. Správou a financováním CAS je pověřena **Mezinárodní rada pro sportovní arbitráž (ICAS)**.

CAS se tak stal **nejdůležitějším** rozhodčím orgánem ve sportu na mezinárodní úrovni. Sídli ve **Švýcarsku v Lausanne**. **Původně** bylo pouze na **dobrovolném rozhodnutí obou stran**, zda svůj spor CAS předloží, **postupně však jednotlivé mezinárodní i národní sportovní svazy ve svých statutech a stanovách** zaváděly klauzule ve prospěch **obligatorní jurisdikce CAS**.

Stranám jsou k dispozici dvě **decentralizované** kanceláře. Jedna sídlí v australském **Sydney** a druhá v **New Yorku** ve Spojených státech. Je uznáván sportovními asociacemi, MOV, Světovou antidopingovou agenturou i Evropskou unií.

Spory ke CAS se dostávají na základě **rozhodčích doložek** včleněných ve **smlouvách** mezi sportovními subjekty a dále z **ustanovení sportovních předpisů, stanov, řádů a rozhodnutí**.

Po dobu konání olympijských her, od roku 1996 zřizuje na olympijských hrách **speciální AD HOC tribunály** (překlad z latiny „**za tímto účelem**“), které jsou schopné řešit spory **během 24 hodin**. Má v kompetenci **veškeré sportovní spory** včetně sporů fotbalových. Hovorově se jim také říká „**létající senáty**“).

Rozhodčí řízení představuje řešení sporu, které je **pro účastníky řízení závazné a konečné**, neboť možnost domáhat se soudního přezkumu rozhodčího nálezu je velmi omezená.

Po reformě v roce **1994** byly **odlišeny dva typy řízení**, Vedle **klasického jednoinstančního arbitrážního řízení** bylo zavedeno také **odvolací arbitrážní řízení**, v němž jsou přezkoumávána rozhodnutí příslušných národních a mezinárodních sportovních svazů.

CAS se tedy skládá z **řádného** (Ordinary Arbitration Division) a **odvolacího** (Appeal Arbitration Division) **arbitrážního panelu**.

Zásadní úloha však spočívá v tom, že je **odvolacím orgánem** sportovních klubů, asociací, federací a nadnárodních institucí jakými jsou MOV a WADA.

Na CAS se mohou obracet fyzické a právnické osoby, které jsou členem sportovních subjektů, proti kterým vedou spor. Rozhodčí nález je konečný a je vykonatelný dle **Newyorské úmluvy** z roku 1959.

Agenda CAS

CAS se při výše zmíněném **odvolacím řízení** zabývá **odvoláním proti rozhodnutím orgánů sportovních asociací** (které v rámci jejich struktury rozhodovaly v posledním stupni) a právě **stanovy** těchto asociací **odkazují** na CAS, jako finální odvolací orgán (např. při disciplinárním řízení v dopingových kauzách).

Pro novou strukturu bylo zatěžkavací zkouškou odvolání rumunského gymnasty Andreea Raducana ke Švýcarskému federálnímu soudu, stejně jako v roce 2003 odvolání dvou ruských běžkařek Larrisy Lazutinové a Olgy Danilovové.

Švýcarský soud tyto případy rozhodl velmi **vyčerpávajícím rozsudkem**, kdy řekl, že CAS nebyl v té době vazalem MOV, tudíž jeho **rozhodnutí** musí být **považované za spravedlivě rozhodnuté** a svou silou jsou srovnatelné s rozsudky soudu státu. Tímto se stal CAS nesporně jednou z **významných institucí** v oblasti mezinárodního sportovního práva.

K tomuto ještě soud dodal, že je rozpoznatelné, že **neexistuje podobná** životaschopná alternativa (no viable alternative) CASu, která by **dokázala vyřešit** mezinárodní spory s takovou rychlostí a za přijatelnou cenu.

V současné době působí okolo **300 arbitřů**, přičemž **požadavky na práci arbitra** jsou opravdu velmi **vysoké**, například v rámci **jazyků** a pracovních zkušeností, které předpokládají i **odborné znalosti** z oblasti sportu. ČR je zde zastoupena dvěma arbitry a to Gerhardtem Bubnikem a Vítem Horáčkem.

Samozřejmě pro každý spor je důležitý **výběr rozhodného práva**, tj. práva, kterého se bude používat **při sporu** (každý stát má své spory a především sankce upravené jinak, takže v rámci určité právní jistoty je potřeba vybrat právo státu, který je nám svým způsobem familiérní a můžeme čekat určité rozhodnutí).

Postup a rozhodování CAS

CAS má za úkol řešit právní spory v oblasti sportu prostřednictvím arbitráže. Vynáší **arbitrážní rozhodnutí**, která mají stejnou **vynutitelnost** jako rozhodnutí **obecných soudů**.

Může dále poskytnout stranám **pomoc** při řešení jejich sporů přátelskou cestou prostřednictvím mediace, jestliže je tento postup dovolen. Kromě toho poskytuje CAS **poradní názory** ve věci právních otázek týkajících se sportu.

CAS zřizuje **dočasné tribunály** pro olympijské hry, Hry Commonwealthu a jiné obdobné významné události. S přihlédnutím ke specifickým okolnostem těchto událostí jsou ustanovena **zvláštní procesní pravidla** pro každou tuto událost.

Druhy sporů předkládané a oprávněné subjekty před CAS

CAS mohou být předkládány **jakékoli spory** přímo či nepřímo spojené se sportem. Může se jednat o spory **obchodní povahy** (např. sponzorské smlouvy) nebo **povahy disciplinární**, vyplývající z rozhodnutí sportovní organizace (např. případy dopingů).

Služeb CAS mohou využít jakékoli **fyzické** nebo **právnícké** osoby se způsobilostí k právním úkonům. Může se jednat o sportovce, kluby, sportovní federace, organizátory sportovních událostí, sponzory nebo televizní společnosti.

Podmínky vstupu CAS do předloženého sporu, pracovní jazyk a postupy CAS

Ve věci sporů, které mají být předloženy CAS k arbitráži, k tomu musejí strany **písemně** poskytnout **svůj souhlas**. Tato dohoda může být **jednorázová** nebo může být obsažena ve **smlouvě, ve statutu** či v **předpisech** sportovní organizace.

Strany mohou předložit arbitráži CAS jakýkoli budoucí spor **před jeho vznikem** nebo se mohou dohodnout na využití služeb CAS **po vzniku sporu**. Jednání je vedeno ve **francouzštině nebo angličtině**. Za určitých podmínek může být použit **jiný jazyk**, ale pouze při **dohodě** stran.

Postupy aplikované CAS

Při řešení sporů vyplývajících ze smluvních vztahů nebo občanskoprávních sporů je aplikován **běžný arbitrážní nebo mediační postup**.

Při řešení **sporů** vyplývajících z **rozhodnutí vynesených interními orgány** sportovních organizací je aplikován **odvolací arbitrážní postup**.

Dále existuje také **konzultační postup**, který umožňuje konkrétním organizacím, aby se obrátily na CAS s žádostí o **vydání poradního názoru**, aniž by existoval jakýkoli spor či právní problém, ve věci postupu řešení nebo vývoje sporu v oblasti sportu nebo libovolné aktivity se sportem související. Takovýto poradní názor **nepředstavuje arbitrážní rozhodnutí** a není závazný.

Zahájení arbitráže, zastupování, výběr arbitrů

Strana, která si přeje předložit spor CAS, musí předložit **soudní kanceláři CAS žádost** o arbitráž (běžný postup) nebo **odvolání (odvolací postup)**, jejichž obsah je blíže určen **Kodexem** sportovní arbitráže.

V případě **odvolacího postupu** může strana podat odvolání pouze tehdy, když **vyčerpala všechny interní opravné prostředky** příslušné sportovní organizace.

Strany se mohou řízení **účastnit osobně**, při slyšení CAS ale mohou být také **zastupovány osobou podle svého výběru**, která nemusí být právníkem, a tato osoba se s nimi může i účastnit slyšení. Obecně lze říci, že arbitrážní řízení probíhá před **komisí** tvořenou **třemi arbitry**.

V případě **běžného postupu** si **každá strana** vybere **jednoho arbitra** ze seznamu CAS a poté se **tito dva** určení arbitři **dohodnou na tom, kdo bude předsedou** arbitrážní komise. Pokud se tito dva arbitři **nedohodnou**, učiní za ně toto **rozhodnutí prezident** divize běžné arbitráže.

V případě **odvolacího postupu** si každá strana **vybere svého arbitra** a předsedu komise určí **prezident divize** odvolací arbitráže.

Pokud s tím **strany souhlasí** nebo pokud to bude **CAS považovat za vhodné**, může být jmenován **jediný arbitr**, a to v závislosti na povaze a významu sporu.

Arbitři musejí být nezávislí, to znamená, že nesmějí mít jakékoli konkrétní spojení s žádnou ze stran a hrát jakoukoli úlohu v daném sporu.

Průběh arbitrážního řízení, aplikace práva a důvěryhodnost

Po podání arbitrážní žádosti nebo odvolání **žalovaná strana předloží CAS svou odpověď**. Po případné další **výměně odpovědí** ve věci tohoto sporu jsou strany **vyzvány ke slyšení**, k předložení důkazů a argumentů.

Konečné rozhodnutí bude stranám sděleno o několik týdnů později, pokud není stranám sděleno v ten samý den (u odvolacího postupu).

Pokud jde o **běžnou arbitráž**, strany se mohou **svobodně dohodnout na právu** aplikovaném na rozhodování o meritu sporu. V případě, že se **nedosáhne dohody**, bude aplikováno **švýcarské právo**.

Pokud jde o **odvolací postup**, arbitři budou rozhodovat **podle předpisů orgánu**, jehož se **odvolání týká**, a subsidiárně podle **zákonů státu**, ve kterém má orgán **sídlo**. Postup samotný se řídí Kodexem sportovní arbitráže.

Běžné arbitrážní řízení je důvěrné. Strany, arbitři a personál CAS nesmějí zveřejňovat jakékoli informace spojené se sporem. **Rozhodnutí obvykle nejsou zveřejňována.**

Délka trvání arbitráže

Běžná arbitráž trvá **6 až 12 týdnů**. U **odvolacího postupu** musí být rozhodnutí vyneseno **do čtyř měsíců** od předložení odvolání. V **naléhavých případech** a **na požádání** může CAS ve velmi krátké lhůtě vynést **předběžná opatření** nebo **pozastavit výkon rozhodnutí**, proti kterému bylo podáno odvolání.

Náklady na arbitráž CAS

U běžného postupu jsou hrazeny **relativně nízké náklady** a poplatky arbitřům, stanovené na základě **fixního sazebníku** poplatků, a dále **podíl na nákladech CAS**. **Odvolací postup je bezplatný**, s výjimkou úhrady počátečního poplatku soudní kanceláři ve výši 500 švýcarských franků.

Rozsah rozhodnutí vneseného CAS

Rozhodnutí vnesené CAS je **konečné** a pro strany **závazné od okamžiku jeho vyhlášení**. Může být vynucováno zejména podle **Newyorské úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, kterou podepsalo více než 125 států**.

Odvolání proti rozhodnutí CAS

Soudní odvolání **ke švýcarskému federálnímu tribunálu** je možné jen za velmi **omezených okolností**, jako je např. **nepříslušnost soudu**, porušení základních procesních pravidel (např. porušení práva na řádné slyšení) nebo neslučitelnost s veřejnou politikou.

Mediace zajišťovaná CAS a její průběh

Mediace je **nezávazný a neformální postup**, založený na **mediační dohodě**, ve které se každá strana zaváže přistupovat v **dobré víře** k jednání s druhou stranou s úmyslem **urovnat spor** ve sportovní oblasti za **asistence mediátora CAS**.

Strana, která si přeje zahájit mediační řízení, zašle svůj **písemnou žádost** soudní kanceláři CAS. Poté **strany jmenují mediátora**, vybraného ze **seznamu mediátorů CAS**, nebo v případě, že se strany na jeho osobě nedohodnou, **jmenuje mediátora** po konzultaci se stranami prezident **CAS**.

Mediační postup probíhá způsobem **dohodnutým** mezi stranami. Jestliže není dosaženo dohody, určí způsob vedení mediace mediátor. **Mediátor napomáhá** urovnání sporných záležitostí jakýmkoli způsobem, který považuje za vhodný. Za tímto účelem **navrhuje řešení**. Mediátor však **nesmí** žádné ze stran **vnucovat** řešení sporu. Pokud je mediace úspěšná, **končí podpisem dohody** o urovnání sporu mezi stranami.

VÝKON ROZHODNUTÍ CAS a mezinárodních arbitráží

Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů (dále jen "**Newyorská úmluva**") představuje jeden z nejdůležitějších nástrojů pro **mezinárodní výkon rozhodčích nálezů**. Tato úmluva byla uzavřena 10. června 1958 v New Yorku a vstoupila v platnost 7. června 1959. **Pro Československo nabyla účinnosti dne 10. října 1959**. Newyorská úmluva nahradila Ženevský protokol o doložkách o rozsudím z roku 1923 a Ženevskou úmluvu o vykonatelnosti cizích rozhodčích výroků z roku 1927.

Newyorská úmluva **stanovuje podmínky, za nichž je možné na území jejích smluvních států uznat a vykonat cizí rozhodčí nález, tj. rozhodčí nález, který byl vydán na území**

jiného státu. S takovýmito nálezy má být podle této úmluvy zacházeno stejně jako s domácími rozhodčími nálezy. Výkon cizích rozhodčích nálezů probíhá podle práva státu výkonu. Newyorská úmluva poskytuje svým smluvním státům taxativní výčet důvodů, pro které je možné uznání a výkon cizího rozhodčího nálezu odeprít. **V současnosti má Newyorská úmluva 156 smluvních států.**

JUDIKATURA

Za dobu své existence řešil CAS celo v rozhodování u řadu zajímavých případů. Byť jsou rozhodčí nálezy a názory v nich vyjádřené závazné pouze v konkrétním případě, lze pozorovat snahy o zachování názorové kontinuity, neboť v rozhodčích nálezech se často odkazuje na předchozí vydaná rozhodnutí. Rovněž strany sporu ve svých podáních dřívější CAS často citují k podpoře svých argumentů.

ŘEŠENÍ SPORŮ NA OLYMPIJSKÝCH HRÁCH

Základním dokumentem olympijských her je **Olympijská charta**, která představuje soubor základních principů, pravidel a řádů olympijského hnutí a olympismu. Poslední platná verze Olympijské charty byla MOV **platí od 7. července 2007.**

Ustanovení článku 61 odst. 2 Charty stanoví, že **veškeré spory** vzniklé v rámci konání olympijských her nebo v jejich souvislosti řeší **v souladu s Kodexem** sportovních arbitrází **výlučně Arbitrážní soud pro sport (CAS)**. Po dobu konání olympijských her, od roku 1996 zřizuje na olympijských hrách **speciální ad hoc tribunály**, které jsou schopné řešit spory **během 24 hodin**. Má v kompetenci **veškeré sportovní spory** včetně sporů fotbalových.

Rozhodčí řízení přitom představuje řešení sporu, které je **pro účastníky řízení závazné a konečné**, neboť možnost domáhat se soudního přezkumu rozhodčího nálezu je velmi omezená.

Příklady protestů na OH

Nagano 1998

Z českého pohledu je patrně **nejznámějším případem**, který tato rozhodčí instituce řešila, aféra hokejového turnaje v rámci olympijských her v Naganu v roce 1998, na kterých čeští hokejisté získali zlatou medaili.

Do poslední chvíle **nebylo jasné**, zda česká hokejová reprezentace nastoupí ve čtvrtfinále proti mužstvu USA, nebo Běloruska. Po ukončení zápasů v základní skupině totiž **vyšlo najevo**, že obránce **Ulf Samuelsson**, který nastoupil za švédský tým, **předložil neplatný švédský pas**. Patrně pozapomněl, že během svého působení v NHL **přijal americké občanství**, a automaticky tak **ztratil občanství švédské**. Podle pravidel Mezinárodní hokejové federace byly **všechny zápasy Švédů kontumovány**, v důsledku čehož se zařadili na poslední místo skupiny. **Kontumaci** výsledků protestem **napadla ruská výprava**. Coby vítězové své skupiny si Rusové **vybojovali právo** nastoupit proti přijatelnějšímu soupeři z Běloruska, který měl ale po kontumaci připadnout českým hokejistům, zatímco Rusy nově čekal zápas proti silnějším Švédům.

Mezinárodní hokejová **federace protest uznala**, výsledky již odehraných utkání **ponechala v platnosti** a hráče Samuelssona z turnaje vyloučila. Proti tomu se však **odvolala česká i švédská strana** a spor se dostal až před **ad hoc tribunál CAS**.

Ten rozhodl podle „olympijských ideálů pravidel fair play“ a **odvolání odmítnul**. Konstatoval, že český tým se švédským neprohrál a kontumací by získal neodůvodněnou výhodu.

Ukrajina o dvě příčky dolů v roce 2012

OH Londýn. Ve finále družstev mužů ve **sportovní gymnastice** zvítězilo družstvo Číny. Celých **patnáct minut** se výpravy Velké Británie a Ukrajiny **těšily** z druhého a třetího místa. O tomto výsledku mimo jiné rozhodl **nepovedený závěr** sestavy jinak vynikajícího Japonce Koheie Uchimury na koni našír, za který získal poměrně nízkou známku. Tím se japonské družstvo mužů propadlo až na čtvrté místo.

Proti bodovému ohodnocení rozhodčích **podala** na místě **japonská výprava protest** k Technické komisi mužů Mezinárodní gymnastické federace a **spor o známku** v průběhu olympijské soutěže byl na světě.

Kontroverzní **protest** Japonců byl po několika dramatických minutách **uznán za oprávněný** a poslednímu cvičenci vynesl 7 desetin bodu navíc. Tento malý rozdíl však stačil na to, aby **vyhoupl Japonce na stříbrnou příčku**, družstvo mužů Velké Británie odsunul na třetí místo a Ukrajině vyfoukl medaili těsně před nosem. **Rozhodčí** pak sportovní hala, v jejímž hledišti fandili i členové britské královské rodiny, **sborově vypískala**.

A co na to Ukrajina? Zdrčeně povzdechla, že 100 metrů představuje v atletice 100 metrů, kdežto v gymnastice někdy pouze 95 a v jiných případech dokonce 105 metrů. **Média obletěla fotografie** japonského funkcionáře, který spolu s protestem **předává odvolacímu orgánu bankovku vyššího obnosu v dolarech**. Jednalo se o **správní poplatek**, který je dle Pravidel sportovní gymnastiky Mezinárodní gymnastické federace pro soutěže mužů na olympijských hrách **splatný podáním protestu**.

Překážka na cestě do finále

České atletické výpravě nepochybně pořádně zatrnulo, když se po doběhu Denisy **Rosolové** v kvalifikačním závodě v běhu na 400 m překážek žen objevila na informační tabuli **zpráva o její diskvalifikaci**.

Česká atletka si přitom svým velmi dobrým časem vybojovala postup od finále. **Rozhodčí však usoudil**, že na sedmé překážce **vedla při jejím přechodu levou nohu mimo překážku**, což odporuje stanoveným pravidlům.

Česká výprava podala **neprodleně** po oznámení verdiktu o diskvalifikaci **protest**, se kterým nakonec **uspěla**. I tak však ještě nebylo vyhráno. Diskvalifikací se totiž na místo české závodnice posunula domácí běžkyně Eilidh Childová. Britové již měli **připravený opravný prostředek** proti rozhodnutí o uznání českého protestu, od kterého však nakonec **po zhlédnutí videozáznamu** – k úlevě české výpravy – **upustili**.